

RO

RO

RO

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 8.12.2010
COM(2010) 727 final

**RAPORTUL COMISIEI EUROPENE CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI
CONSILIU**

**Evoluția situației pieței și condițiile subsecvente de eliminare treptată a sistemului de
cote pentru lapte**

CUPRINS

RAPORTUL COMISIEI EUROPENE CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI
CONSILIU Evoluția situației pieței și condițiile subsecvente de eliminare treptată a sistemului
de cote pentru lapte 1

RAPORTUL COMISIEI EUROPENE CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI
CONSILIU Evoluția situației pieței și condițiile subsecvente de eliminare treptată a sistemului
de cote pentru lapte 3

Mandat 3

Introducere 3

1. Evoluția situației pieței laptelui și perspectivele pe termen mediu 3

1.1. Evoluția pieței până în prezent 3

2. Evoluția din perspectiva eliminării treptate a sistemului de cote pentru lapte 5

2.1. Producția de lapte inferioară cotei 5

2.2. Scăderea prețurilor cotelor pentru lapte 6

2.3. Evoluția scontată și analiza de sensibilitate 7

2.4. Statele membre pe drumul cel bun pentru o „aterizare ușoară” 7

3. Concluzii 7

RAPORTUL COMISIEI EUROPENE CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Evoluția situației pieței și condițiile subsecvente de eliminare treptată a sistemului de cote pentru lapte

MANDAT

Articolul 184 alineatul (6) din Regulamentul (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului din 22 octombrie 2007 de instituire a unei organizări comune a piețelor agricole și privind dispoziții specifice referitoare la anumite produse agricole („Regulamentul unic OCP”) prevede ca Comisia să prezinte un raport Parlamentului European și Consiliului, înainte de 31 decembrie 2010 și de 31 decembrie 2012, privind evoluția situației pieței și condițiile subsecvente de eliminare treptată a sistemului de cote pentru lapte, raport însoțit, după caz, de propunerile corespunzătoare. Prezentul raport este primul din cele două rapoarte menționate mai sus.

INTRODUCERE

Prezentul raport este alcătuit din două părți: prima parte descrie evoluția, până la jumătatea anului 2010, a situației pieței laptelui de vacă din 2008, anul în care s-a decis bilanțul de sănătate al PAC, și evidențiază perspectivele pe termen mediu. A doua parte este consacrată eliminării sistemului de cote pentru lapte.

1. EVOLUȚIA SITUAȚIEI PIEȚEI LAPTELUI ȘI PERSPECTIVELE PE TERMEN MEDIU

După o scădere importantă a prețurilor și a veniturilor producătorilor în 2008-2009, înregistrată după explozia prețurilor din 2007, situația pieței laptelui și produselor lactate s-a redresat în a doua jumătate a anului 2009 și a continuat să se amelioreze în prima jumătate a anului 2010.

1.1. Evoluția pieței până în prezent

Livrările de lapte de vacă s-au menținut la un nivel relativ constant în UE 27 pe parcursul ultimilor 3 ani, înregistrând variații procentuale mici de la un an la altul (+ 1% în 2008, - 0,6% în 2009, + 0,03% în primele 7 luni ale anului 2010).

Evoluția prețurilor laptelui figurează în anexa I. După nivelul maxim excepțional înregistrat în 2007, prețurile laptelui la producător au cunoscut aceeași tendință descendentă ca și prețurile produselor lactate. După o ușoară redresare în iulie-septembrie 2008, prețurile au atins un nivel redus în mai 2009, situat în medie cu puțin peste nivelul plasei de siguranță. Prețurile laptelui au fost în creștere în perioada mai 2009 - noiembrie 2009 și s-au menținut aproximativ la același nivel în primul trimestru al anului 2010, fără să înregistreze fluctuațiile sezoniere care prezintă de obicei o tendință descrescătoare în timpul iernii și al primăverii. Începând cu primăvara anului 2010, prețurile laptelui sunt în creștere, atingând în august o medie ponderată pentru UE 27 de aproximativ 31,5 cenți/kg. Anexa 2 prezintă o situație de ansamblu a variațiilor semnificative ale prețurilor în statele membre, prin compararea prețurilor din august 2010 cu cele înregistrate în august 2009 în diferitele state membre.

Stocurile de intervenție de unt și lapte praf degresat (*skimmed milk powder*, SMP) erau goale în 2008, în timp ce stocurile private/industriale atât de lapte praf degresat cât și de unt au crescut în perioada 2007-2008, fapt care arată că, deși piețele erau în plină dezvoltare, o cantitate tot mai mare de produse UE în vrac nu reușea să intre pe piață. În 2009, stocurile de

intervenție au crescut foarte repede ca urmare a scăderii cererii. Deteriorarea pieței în 2009 a determinat sectorul lactatelor să își schimbe orientarea de la produsele lactate cu valoare adăugată mare (precum brânza, produsele proaspete, iaurtul etc.) către produsele de intervenție (lapte praf degresat și unt). În 2009, au fost achiziționate la intervenție, în total, 76 367 t de unt și 256 982 t de lapte praf degresat. Plasa de siguranță și-a dovedit eficacitatea în privința reechilibrării pieței prin retragerea de pe piață a unor produse reprezentând 1-2% din producția totală de lapte. În 2010, nu s-au efectuat achiziții la intervenție, atât datorită unei redresări importante a prețurilor untului înregistrate de la sfârșitul 2009 și în 2010 până în prezent, cât și ca urmare a evoluției favorabile a pieței produselor lactate în general. Stocurile de intervenție pentru unt sunt în prezent aproape goale, iar cele pentru lapte praf degresat se diminuează progresiv, grație schemei în beneficiul persoanelor celor mai defavorizate și vânzătorilor prin licitație deschisă. Redresarea prețurilor produselor lactate de bază a fost determinată în mare măsură de reducerea aprovizionărilor din emisfera sudică și de redresarea peste așteptări a cererii mondiale pentru produse lactate. Condițiile mai bune de piață au determinat sectorul lactatelor să se reorienteze către produsele lactate cu valoare adăugată mare.

Evoluția prețurilor medii în UE pentru principalele produse lactate s-a caracterizat prin instabilitate din 2008 și până în prezent. Dacă la începutul anului 2008 prețurile erau încă la niveluri foarte ridicate, în prima jumătate a anului 2009 acestea au coborât până la niveluri foarte scăzute, iar în a doua jumătate a anului 2009 și în primele trei trimestre din 2010 au înregistrat o creștere constantă.

Exporturile UE de produse lactate au înregistrat o scădere puternică în 2008, în special în cazul untului și al uleiului de unt, singura excepție majoră fiind laptele praf integral. Această tendință a încetat în 2009, odată cu introducerea restituirilor la export pentru acoperirea unei părți a diferenței din ce în ce mai mari dintre prețurile pieței mondiale și prețurile din UE. În primele luni ale anului 2010, exporturile UE s-au redresat fără să se efectueze nicio restituire la export ca urmare a creșterii cererii mondiale.

1.2. Evoluția pieței pe termen mediu

Perspectivile pieței pe termen mediu în UE au fost simulate folosind modelul Aglink-Cosimo. Simularea privind mediul politic și piața pe plan mondial are la bază *Perspectivile agricole OCDE-FAO 2010-2019*, care utilizează ultimele proiecții macroeconomice disponibile și pleacă de la ipoteza că nu se vor modifica nici PAC, după deciziile din cadrul Bilanțului de sănătate, și nici politicile comerciale. Printre cei mai importanți factori pentru efectuarea proiecțiilor de piață se numără ameliorarea perspectivelor de creștere a PIB-ului, ipoteza că euro își va consolida treptat poziția față de dolarul american și previziunile OCDE-FAO privind prețul de pe piața mondială¹ al produselor lactate de bază. Neîndeplinirea uneia dintre aceste proiecții ar putea avea consecințe importante asupra previziunilor finale. În plus, modelul Aglink-Cosimo nu ține cont de o volatilitate a prețurilor mai mare decât cea prevăzută.

Pe baza acestui model și a ipotezelor menționate anterior, se prevede că producția de lapte va reintra pe o curbă ascendentă începând cu anul 2011, sub influența unei evoluții destul de optimiste a cererii, care se bazează pe ameliorarea perspectivelor macroeconomice. În 2020, producția de lapte din UE 27 va depăși cu aproximativ 3% nivelul înregistrat în 2009. Se așteaptă ca livrările de lapte să crească într-un ritm ușor mai rapid, diferența datorându-se scăderii treptate a consumului din producția proprie în țările UE 12. În contextul eliminării

¹ În „Perspectivile agricole OCDE-FAO 2010-2019”, prețurile pieței mondiale au la bază cotațiile de prețuri din Oceania.

cotelor, se prevede că producția de lapte a UE 27 va reacționa foarte slab la încetarea sistemului de cote din punctul de vedere al livrărilor în UE (a se vedea graficul 2 din anexa 3).

Perspectivile par favorabile pentru produsele lactate de bază cu valoare adăugată mare, acestea fiind stimulate de cererea tot mai mare de brânză și produse lactate proaspete. Se prevede că producția de produse lactate proaspete (inclusiv laptele de consum, smântâna, iaurtul etc.) va crește cu aproximativ 8% (din 2009 până în 2020), iar producția de brânză cu aproximativ 10%. Perspectivile pentru exporturile de brânză pot fi considerate favorabile: în ciuda ipotezei consolidării treptate a monedei euro, UE își va menține o cotă de piață stabilă de peste 30% din exporturile mondiale de brânză.

În ceea ce privește laptele praf integral, se prevede că producția va scădea cu puțin sub nivelul din 2009 și că exporturile UE pe termen mediu vor rămâne stabile, stimulate de stabilitatea cererii mondiale. Totuși, cota de piață din exporturile mondiale a UE va scădea treptat la 21% până în 2020 (de la 24% în 2009).

Perspectivile arată că se menține stabilitatea pieței untului, aceasta fiind însă condiționată de o cerere internă constantă. Creșterea producției prevăzută pentru 2015 (anul eliminării cotelor) va duce la o creștere a exporturilor UE.

Perspectivile pentru laptele praf degresat sunt mai puțin favorabile, dată fiind ipoteza consolidării euro și oferta importantă a celorlalți exportatori. În ciuda perspectivelor relativ favorabile și a aparentei stabilități a pieței pentru laptele praf degresat, previziunile pe termen mai scurt rămân sensibile la evoluția mondială a cererii și a ofertei și la capacitatea pieței UE de a absorbi stocurile de intervenție care sunt scoase pe piață.

Graficele corespunzătoare se regăsesc în anexa 3.

2. EVOLUȚIA DIN PERSPECTIVA ELIMINĂRII TREPTATE A SISTEMULUI DE COTE PENTRU LAPTE

2.1. Producția de lapte inferioară cotei

Consiliul a decis să mărească cotele de lapte cu 2% la 1 aprilie 2008. Deciziile luate în urma Bilanțului de sănătate din noiembrie 2008 au avut drept rezultat o creștere a cotelor de lapte cu 1% în 5 ani consecutivi, cu începere de la 1 aprilie 2009, la care se adaugă ajustarea coeficientului de corecție a conținutului de materie grasă, care a reprezentat de fapt o creștere a cotelor cu 1%. Creșterile anuale de 1% urmează să fie aplicate încă de 3 ori până la eliminarea sistemului de cote la 1 aprilie 2015 (cu excepția Italiei, care a decis să aplice anticipat creșterea de 5% de la 1 aprilie 2009).

De la an la an, cotele de lapte devin treptat mai puțin relevante, pentru că producția de lapte este inferioară cotei în tot mai multe state membre. Dacă în anul de cotă 2008-2009 taxa pe excedent a trebuit să fie plătită de 6 state membre, numai 3 state membre o plătesc în anul de cotă 2009-2010. Conform notificărilor oficiale ale statelor membre, se estimează că anul de cotă 2009-2010 s-a încheiat cu livrări cu 7% mai mici decât cota (a se vedea graficul din anexa 4).

Producția UE de lapte a înregistrat creșteri reduse în 2008, în ciuda deciziei de a mări cu 2% cota pentru anul de cotă 2008-2009 și deși în anul calendaristic s-a plătit producătorilor de lapte un preț relativ favorabil. Recesiunea economică a avut un impact negativ în UE și pe plan mondial asupra cererii de produse lactate de bază cu valoare adăugată mare, exercitând o presiune asupra prețurilor produselor lactate și ducând la o scădere semnificativă în 2009 a prețurilor laptelui la producător. Nivelul scăzut al acestora din urmă a contribuit la o ușoară scădere a producției de lapte a UE în 2009 și la începutul anului 2010, drept pentru care anul

de cotă 2008-2009 s-a încheiat cu o reducere record a livrărilor în UE față de cotă. Această reducere s-a accentuat și mai mult în anul de cotă 2009-2010. Producția de lapte a UE s-a redresat în cursul anului 2010, dar a rămas cu mult sub nivelul cotei.

Reacția slabă la creșterea cotei poate fi pusă în legătură atât cu recesiunea economică, care a determinat scăderea cererii de produse lactate, cât și cu costurile de producție mai mari și cu marjele aferente mai mici. Experiența dobândită de pe urma impactului creșterii cotei în 2008-2009 arată că reacția producției de lapte per ansamblu la nivelul UE a rămas relativ redusă, în ciuda unei medii sensibil mai mari a prețului laptelui la producător. Cifrele de ultimă oră arată, până în iulie 2010, o reacție mai puternică a producției la creșterea prețurilor laptelui.

Cotele de lapte devin din ce în ce mai puțin relevante, livrările UE de lapte pot să reacționeze mai bine la oportunitățile de piață, reacția agricultorilor la evoluția prețurilor e denaturată mai puțin, iar eficiența se poate ameliora prin restructurare.

Menținerea depășirii cotei în unele state membre de datorează probabil faptului că anumiți producători au o marjă suficientă față de costuri pentru a-și asuma riscul de a depăși livrările prin folosirea la maximum a capacității de producție, în speranța că ceilalți nu vor proceda la fel. Creșterea producției, chiar dacă duce la scăderea prețului, este considerată necesară de către acești producători pentru a-și acoperi costurile de investiții atâta timp cât prețurile acoperă costurile marginale de producție. În anumite state membre în care sectorul de prelucrare a laptelui este orientat către export, poate fi stabilită o legătură, de asemenea, cu faptul că gama lor de produse le permite să producă pentru piețele de export, găsind astfel o piață de desfacere pentru produsele lor.

2.2. Scăderea prețurilor cotelor pentru lapte

Printre principalele semnale că o „aterizare ușoară” este pe cale să se producă se numără și erodarea progresivă a „rentei de cotă”. Renta de cotă se definește ca fiind diferența dintre prețul din cadrul cotei (mai mare decât prețul pieței în cazul în care cotele sunt obligatorii) și costurile marginale de producție. Prețul cotei este un bun indicator pentru renta de cotă. După cum se arată în anexa 5, prețul cotei de lapte scade pe măsură ce sistemul de cote se apropie de sfârșit, situându-se deja în marea majoritate a statelor membre la un nivel scăzut sau apropiat de zero. Această situație poate fi privită din trei perspective:

1) Statele membre ale căror livrări de lapte sunt cu mult inferioare plafoanelor stabilite prin cotă

În statele membre ale căror livrări de lapte sunt cu mult inferioare plafoanelor stabilite prin cotă, prețul cotei este deja foarte scăzut sau chiar egal cu zero. În unele dintre acestea, au fost luate măsuri administrative la nivel național pentru a se stabili un preț de cotă descrescător de la un an la altul, care să ajungă la zero în 2015.

Pentru statele membre în care prețul cotei nu este fixat prin măsuri administrative, dar este totuși foarte scăzut sau chiar egal cu zero, se așteaptă ca prețurile cotelor să nu fie cu mult diferite față de nivelurile actuale, cu condiția ca nivelurile de producție să urmeze tendințele recente. În statele membre unde există o piață a cotelor, se stabilește încă un preț pentru cotele de lapte, deși nu se plătește nicio taxă pe excedent. Pe măsură ce se apropie anul 2015, toate cotele își vor pierde în întregime valoarea, o dată cu scăderea importanței lor pentru piață și cu apropierea datei eliminării.

2) Statele membre ale căror livrări de lapte sunt apropiate de plafoanele stabilite prin cotă

În statele membre ale căror livrări de lapte sunt apropiate de plafoanele stabilite prin cotă, prețul cotei este influențat de previziunile sau așteptările în legătură cu taxa pe excedent. În cazul unei sub-utilizări a cotei naționale de lapte, prețurile cotei scad. Pe viitor, se prevede că

achizițiile de cote se vor apropia de zero, cu fluctuații datorate producției excedentare și prețurilor laptelui.

3) Statele membre ale căror livrări de lapte depășesc cota

În numărul mic de state ale căror livrări de lapte depășesc cota, prețurile cotei se mențin la un nivel relativ ridicat și au înregistrat creșteri recente. În aceste state membre, producătorii par să fie sau suficient de competitivi, sau obligați să-și utilizeze la maximum capacitățile pentru a continua să producă, plătind în cele din urmă o taxă pe excedent. În aceste state nu se poate garanta o aterizare ușoară.

2.3. Evoluția scontată și analiza de sensibilitate

Evoluția producției de lapte după eliminarea cotei depinde de diverși factori: configurația care va caracteriza PAC după 2013 (măsuri de piață, plăți directe, dezvoltare rurală), costurile de producție, obligațiile privind mediul înconjurător, alternativele în materie de locuri de muncă și producție, evoluțiile pieței laptelui pe plan național și internațional, inclusiv evoluțiile prețurilor laptelui.

Conform modelului econometric utilizat de DG AGRI pentru elaborarea perspectivelor pe termen mediu și lung, se prevede că creșterea producției de lapte va rămâne redusă în următorii ani, chiar și după eliminarea sistemului de cote (a se vedea punctul 1.2 de mai sus). Unele studii naționale sugerează eventuale creșteri importante ale producției de lapte, dar cele mai multe nu țin cont de situația globală la nivelul UE 27. Excedentele structurale ar trebui să poată fi evitate grație mecanismului prețurilor. Mai multe studii² efectuate în contextul bilanțului de sănătate arată că se prevede ca doar un număr limitat de state să utilizeze pe deplin, din diferite motive, cotele de lapte în creștere, în condițiile în care se așteaptă ca majoritatea statelor membre să producă mai puțin, din cauza scăderii globale prevăzute pentru prețurile laptelui.

2.4. Statele membre pe drumul cel bun pentru o „aterizare ușoară”

Atât evoluția producției de lapte în raport cu cotele de lapte, cât și tendința descrescătoare a prețurilor cotelor arată că „aterizarea ușoară” este pe drumul cel bun. În marea majoritate a statelor membre, cotele nu mai au relevanță pentru limitarea producției, iar prețul cotelor a ajuns deja la zero sau este pe cale să ajungă.

Ca parte a Bilanțului de sănătate și în contextul eliminării cotelor, sectorul laptelui a fost deja inclus pe lista așa-numitelor „noi provocări” care țin de al doilea pilon al PAC, la care își propunea să răspundă majorarea fondurilor în urma modulării. În acest mod, producătorii de lapte și produse lactate dispun de un sprijin suplimentar pentru a se pregăti pentru sfârșitul sistemului de cote.

3. CONCLUZII

Sectorul laptelui a străbătut, din 2007 până în 2009, o perioadă caracterizată printr-o mare volatilitate a prețurilor. Ulterior, situația pieței s-a îmbunătățit, iar perspectivele sunt în mare parte pozitive.

În general, sectorul laptelui se îndreaptă treptat către o orientare mai marcată în funcție de piață. Acest proces a fost afectat în 2008 și 2009 de criza economică. Volatilitatea, fenomen

² *Analiza economică a efectelor eliminării sistemului de cote pentru lapte:* (http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/external/milk/index_en.htm).
Impactul economic al eliminării sistemului de cote pentru lapte – Analiza regională a producției de lapte în UE: (http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/external/milkquota/index_en.htm).

clasic în sectoarele orientate către piață, s-a accentuat și a devenit periculoasă din cauza convergenței unor factori exogeni, printre care se numără reducerea consumului casnic datorită puterii de cumpărare scăzute rezultate în urma crizei economice.

„Aterizarea ușoară” este pe calea cea bună în majoritatea copleșitoare a statelor membre. Prețurile cotelor de lapte au o valoare foarte scăzută, atingând deja zero în unele state membre, și sunt în scădere în majoritatea celorlalte state, în vederea atingerii nivelului zero în 2015. În cele mai multe state membre, în special în noile state membre, cotele de lapte nu mai funcționează ca sistem de limitare a producției, numeroase state orientându-se în principal în funcție de piață.

În concluzie, date fiind aceste circumstanțe, nu se impune revizuirea deciziilor Bilanțului de sănătate în ceea ce privește creșterea treptată a cotelor și eliminarea sistemului de cote la 1 aprilie 2015.

În vederea pregătirii în continuare a căii pentru eliminarea cotelor în 2015, Comisia ar dori să supună atenției un pas suplimentar menit să contribuie la procesul de aterizare ușoară: după cum a indicat Grupul la nivel înalt privind sectorul laptelui, pentru a ameliora sensibilizarea și responsabilizarea operatorilor din lanțul produselor lactate, ar trebui să crească transparența, astfel încât să se țină cont mai mult de evoluțiile pieței și să se adapteze oferta în funcție de cerere. Pe lângă sistemele de informare deja operaționale, vor fi organizate reuniuni mixte ale experților Comitetului de gestionare al OCP unice cu Grupul consultativ privind sectorul laptelui, pentru a supraveghea evoluția pieței în vederea evaluării situației și a perspectivelor pieței.

În cazul apariției unui dezechilibru grav, se poate avea în vedere utilizarea unui instrument suplimentar de stabilizare ca măsură excepțională, în cazul în care alte măsuri disponibile în cadrul OCP unice se dovedesc insuficiente, și anume un sistem bazat pe articolul 186 din OCP unice („clauza privind perturbarea”), care ar permite ca producătorii de lapte să-și reducă livrările în mod voluntar în schimbul unor compensații. Experiența dobândită în timpul crizei laptelui arată că poate fi suficient să se retragă de pe piață 1-2% din producția globală de lapte pentru a se remedia dezechilibrele și a se recâștiga stabilitatea, după cum se precizează mai sus la punctul 1.1³.

Un alt raport va fi prezentat până la sfârșitul anului 2012.

ANEXE: I Evoluția prețului laptelui

II Prețurile laptelui la producător în diferitele state membre

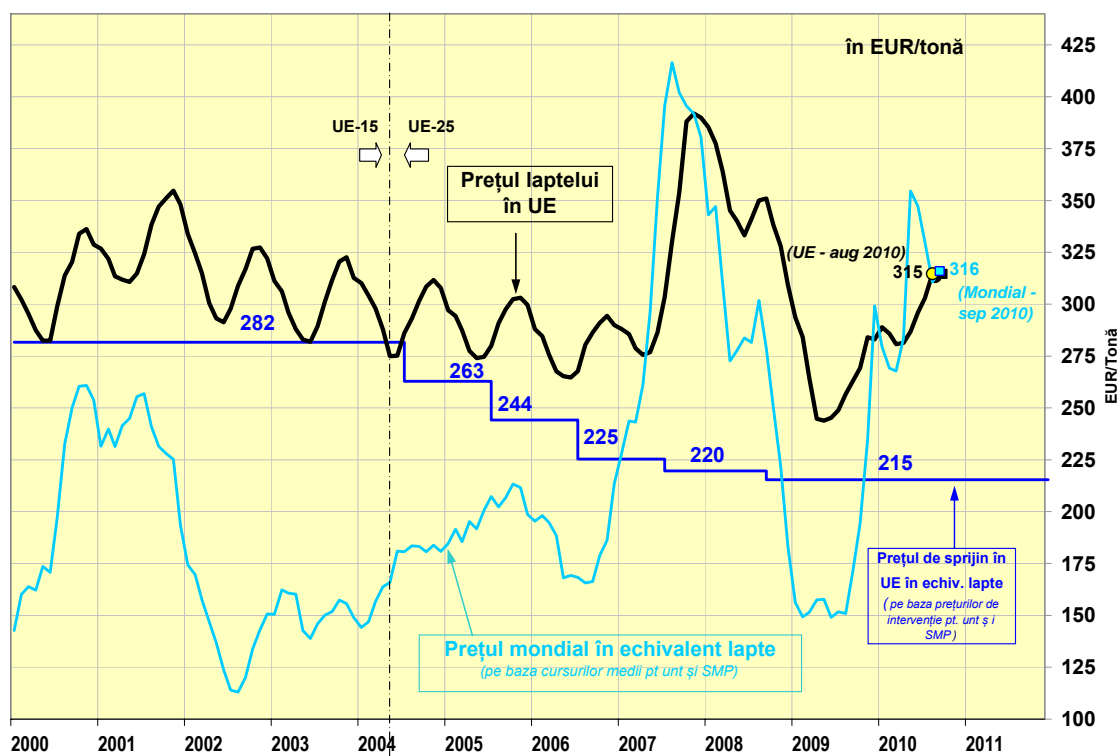
III Perspectivele pe termen mediu în sectorul produselor lactate

IV Producția de lapte în comparație cu cota

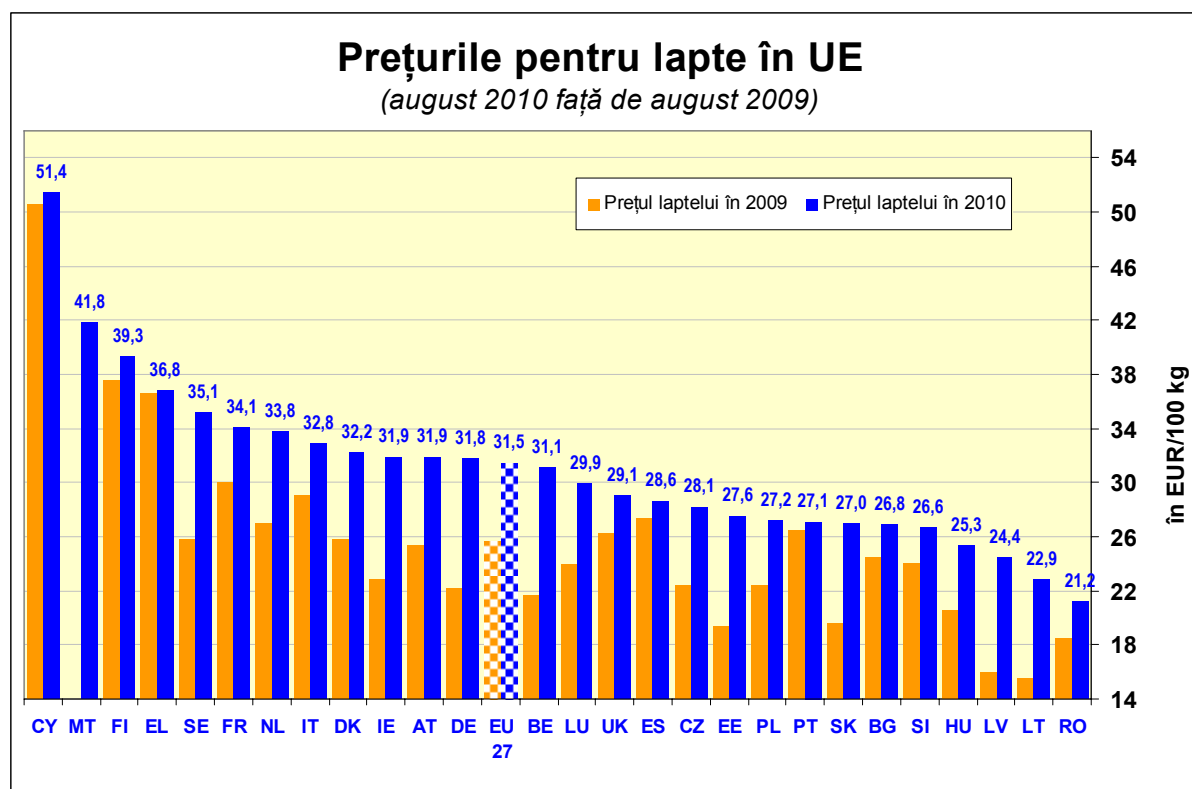
V Evoluția prețurilor cotelor pentru lapte în UE

³ Evaluarea unui astfel de sistem, inclusiv a impactului financiar al acestuia, va fi efectuată în momentul prezentării unei eventuale propuneri.

ANEXA I: 1. Evoluția prețului laptelui

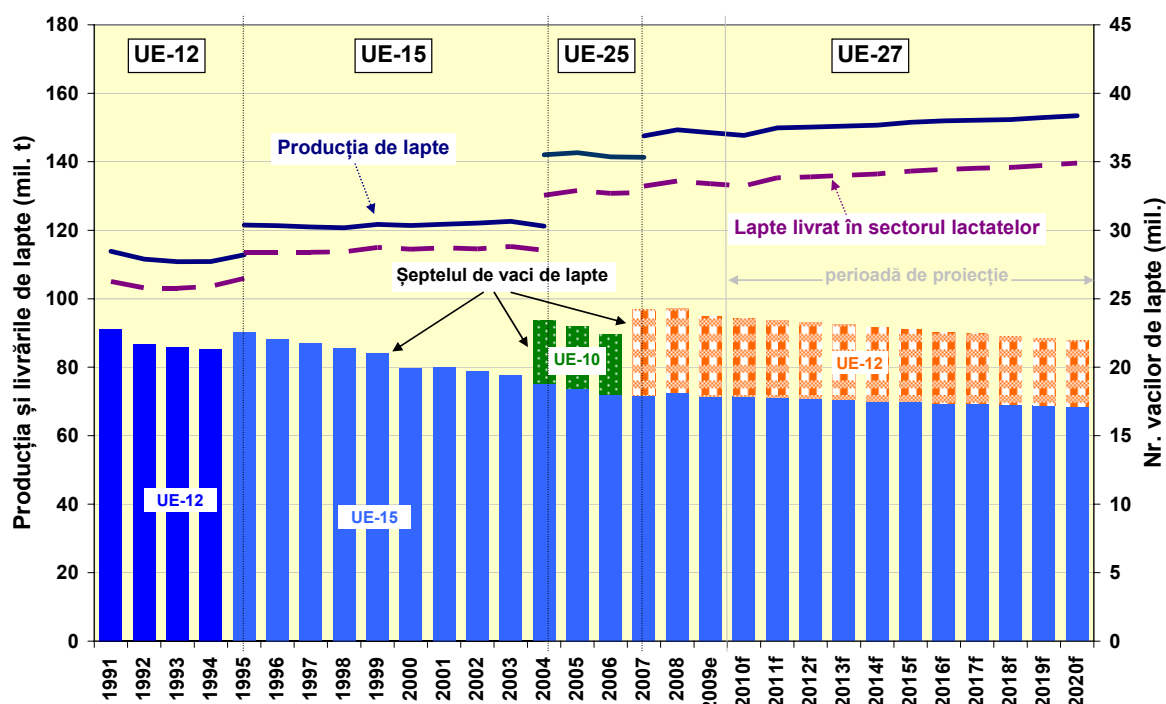

ANEXA II: Prețurile laptelui la producător în diferitele state membre
 august 2010 - august 2009

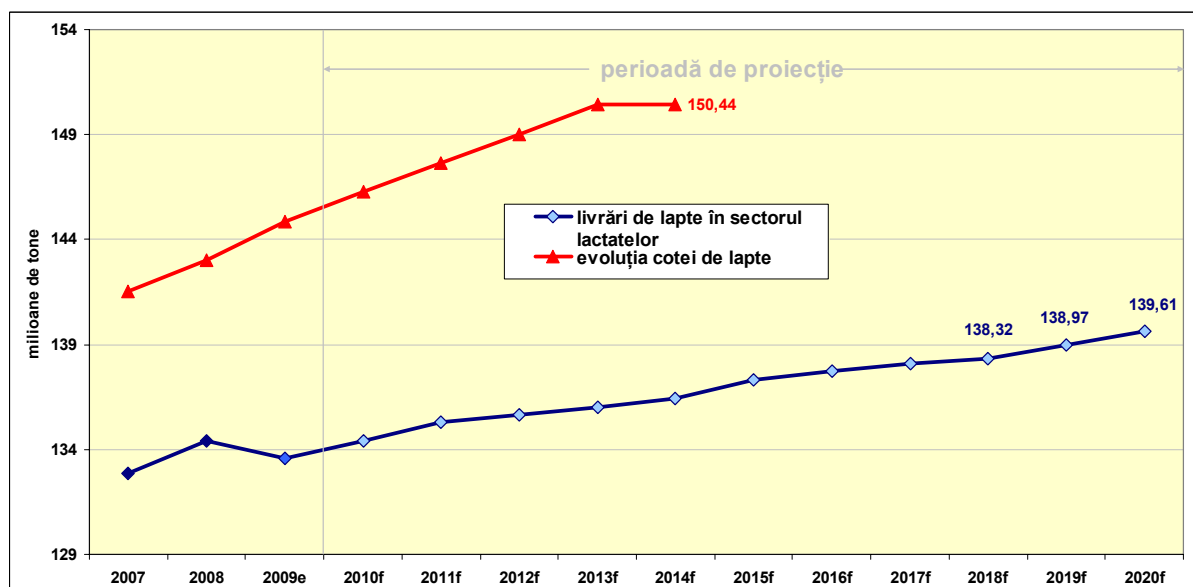

ANEXA III Perspectivile pe termen mediu în sectorul produselor lactate

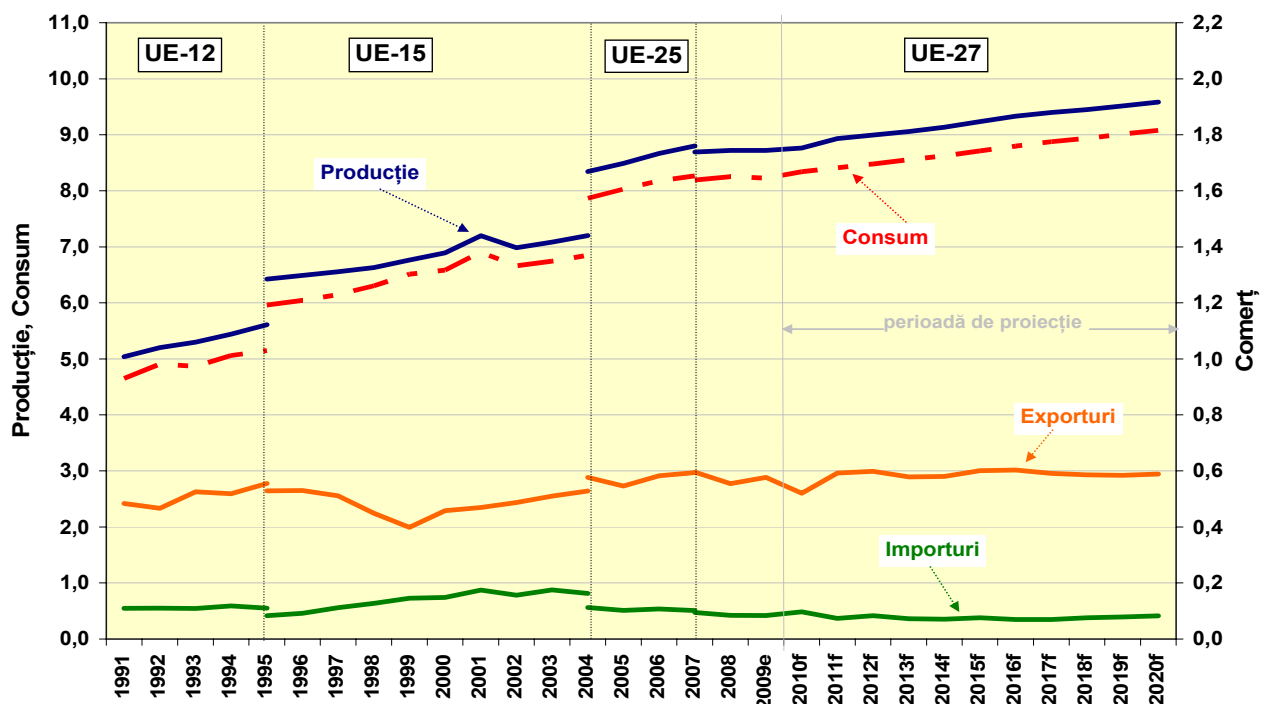
Graficul 1. Livrările de lapte și mărimea șeptelurilor

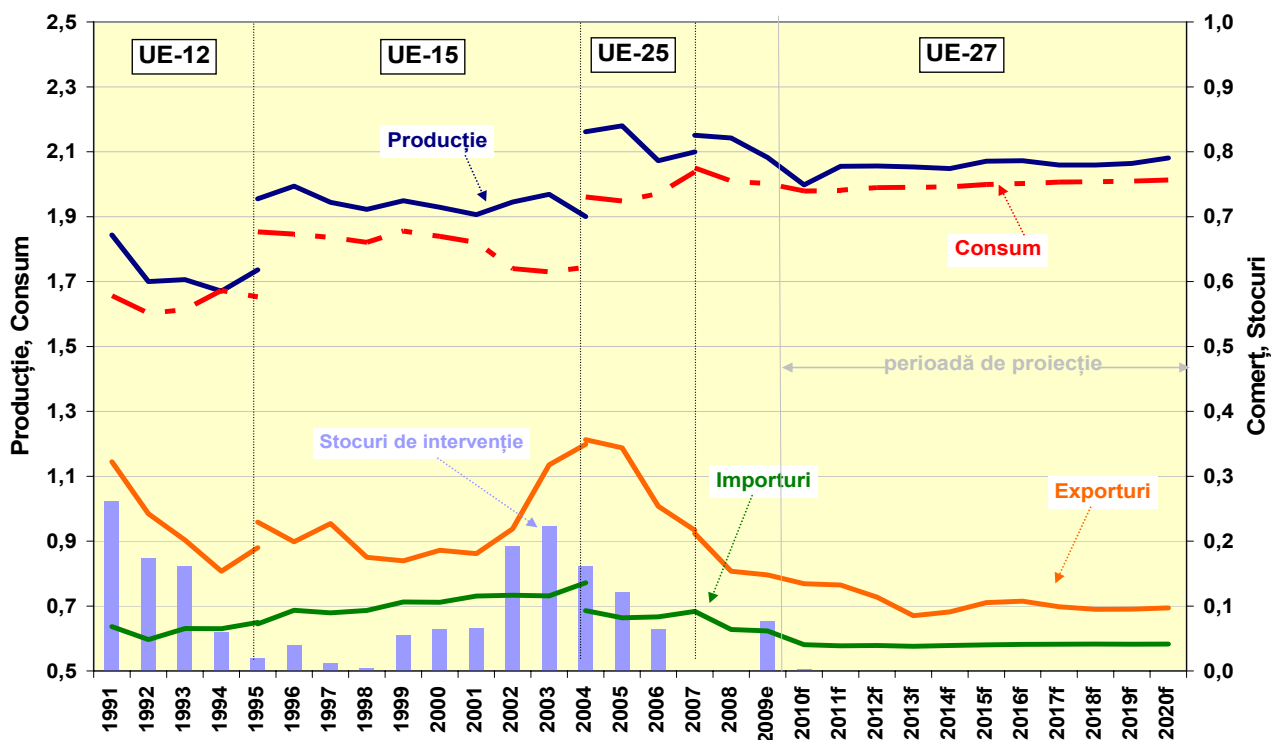
Graficul 2. Previziuni privind evoluția livrărilor de lapte în comparație cu cota

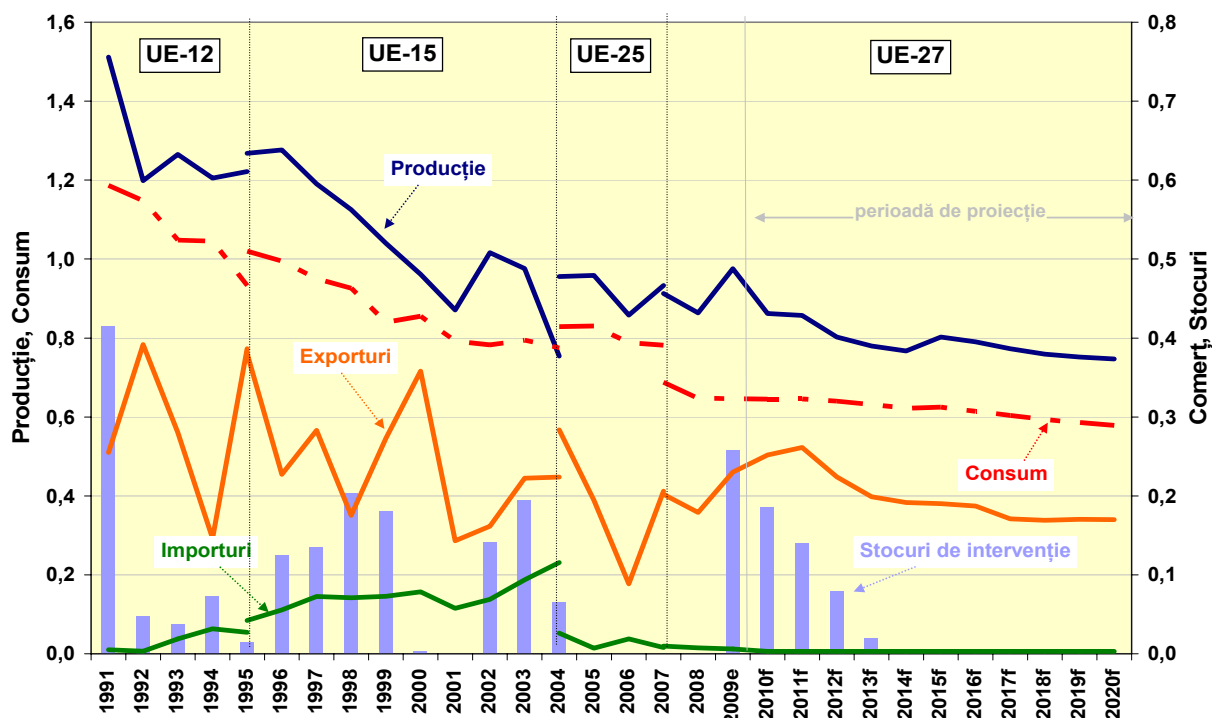
Graficul 3. Echilibrul pieței brânzeturilor

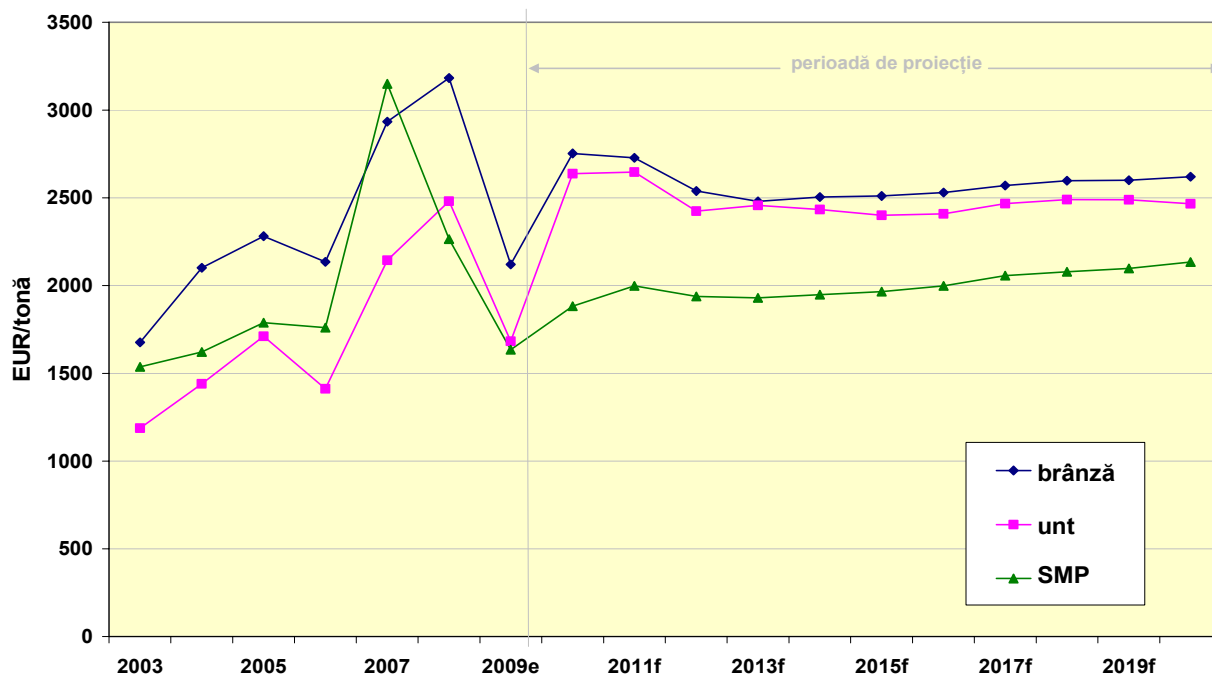
Graficul 4. Echilibrul pieței untului

Graficul 5. Echilibrul pieței laptelui praf degresat

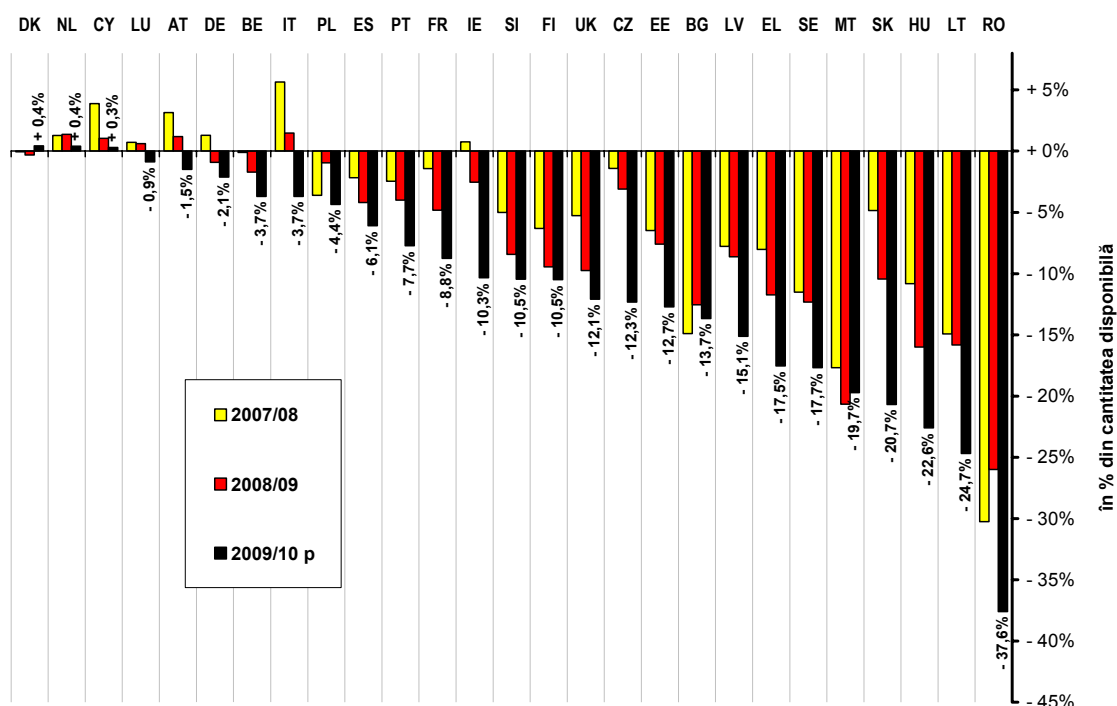

Graficul 6. Previzuniile privind prețurile de pe piața mondială

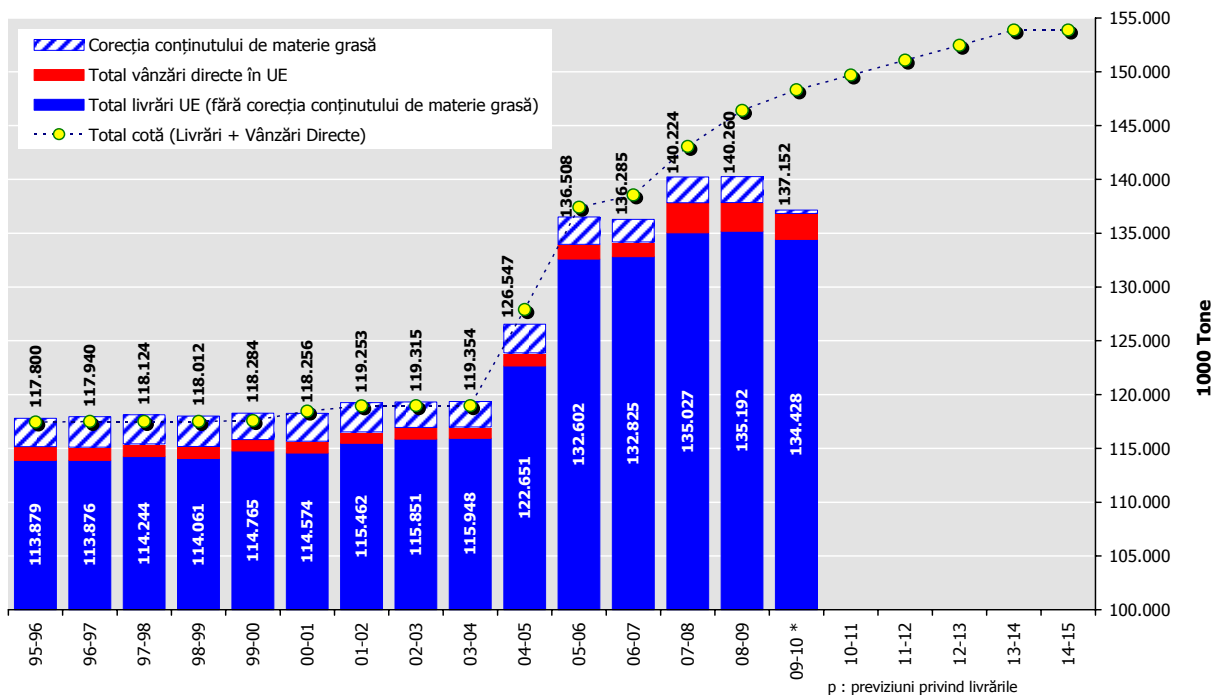

ANEXA IV Producția de lapte în comparație cu cota

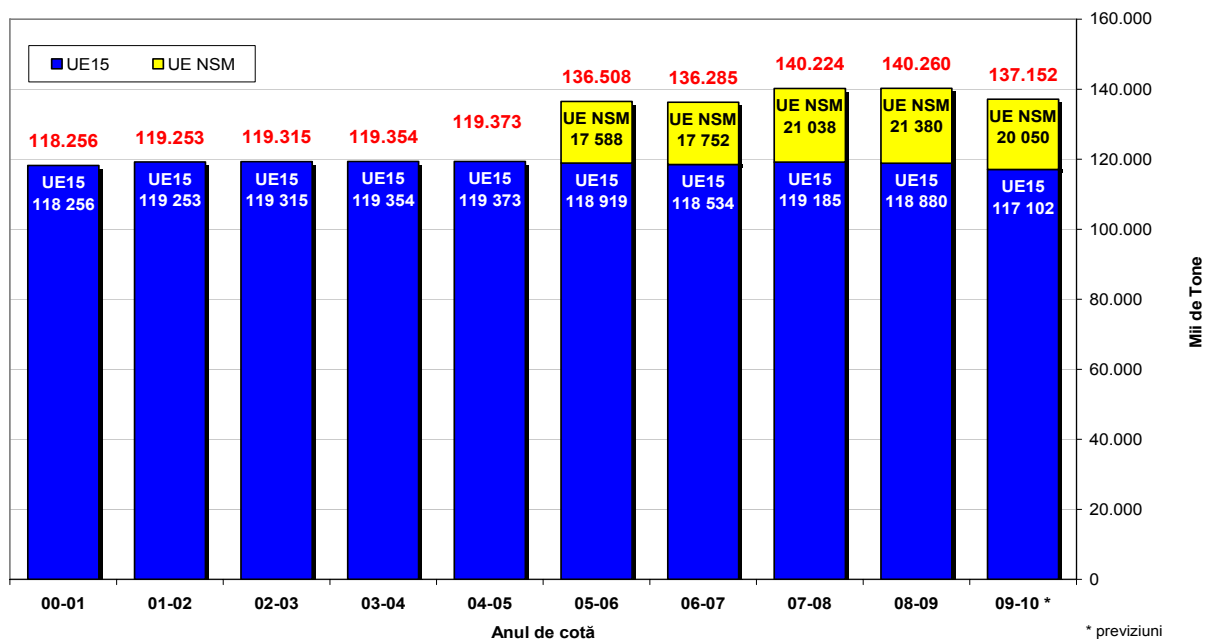
Livrări în UE depășiri/sub-utilizări (în % din cotă)

Evoluția livrărilor și a vânzărilor directe de lapte în UE față de cotă

Livrările de lapte în UE (inclusiv corecția conținutului de grăsime) și vânzările directe

ANEXA V . Evoluția prețului cotelor pentru lapte în UE

Prețurile de cotă în cenți/kg

